

ผลงานวิชาการ

การให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนตำบล ดอนตะโก

ชื่อ นางสาวปณัฏฐา เชื้อวงศ์ ตำแหน่ง
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

บทนำ

“ระบบสุขภาพชุมชน หมายถึง ระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันที่ทำให้เกิดภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชน โดยความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน” (ประเวศ วะสี, 2555) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันกลุ่มผู้สูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการรวบรวมสถิติผู้สูงอายุในปี 2543 มีจำนวนร้อยละ 9.4 ของประชากร ต่อมาในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.8 และคาดว่าจะสูงขึ้นเป็นร้อยละ 16.8 ในปี 2563 และปี 2565 มีจำนวนผู้สูงอายุ 12,116,199 ราย (คิดเป็นร้อยละ 18.3) และคาดการณ์ว่าในปี 2568 จะเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นร้อยละ 21.2 จากข้อมูลข้างต้นสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสูงสุดในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ดังนั้น ได้มีการแบ่งประเภทของผู้สูงอายุและหลักการดูแลผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มการดูแลแต่ละกลุ่ม จะมีเป้าหมายเพื่อให้การช่วยเหลือแตกต่างกันตามลักษณะความสามารถในการพึ่งตนเอง ได้แก่ กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง และ กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย ซึ่งผู้สูงอายุกลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อยนี้จะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีโรคเรื้อรังหลายโรค มีภาวะแทรกซ้อน มีภาวะเจ็บป่วยระยะสุดท้ายและไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (อัญชิษลลฐา ศิริคำเพ็ง และภักดี โพธิ์สิงห์, 2561)

วพบ.ราชบุรี เป็นวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่มีการกิจหลักประการหนึ่ง คือ การให้บริการวิชาการ ซึ่งเป็นการนำความรู้ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในวิทยาลัยไปให้บริการวิชาการแก่สังคม สอดคล้องกับองค์ประกอบในระบบสุขภาพชุมชนที่องค์การทางวิชาการมีส่วนร่วมใน โดยขับเคลื่อนผ่านการดำเนินการให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนตำบลดอนตะโก ซึ่งเป็นชุมชนตัวอย่างในการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี มาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อาจารย์ของวิทยาลัยฯ มีเวทีการให้บริการวิชาการแก่สังคมและนำความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการดูแลผู้สูงอายุอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปให้บริการวิชาการแก่สังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน และขยายผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาต่อไป ซึ่งวิทยาลัยร่วมกับบุคลากรจากองค์กรส่วนท้องถิ่นตำบลดอนตะโก ในการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันในการให้บริการวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน อันจะนำไปสู่การขยายจำนวนประชาชน ในชุมชนที่เข้ารับบริการวิชาการจากวิทยาลัย และกลุ่มประชาชนดังกล่าวสามารถนำความรู้และพัฒนาสมรรถนะในการดูแล ของตนเอง เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง

จากการดำเนินงานกิจกรรมบริการวิชาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ในการให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ปีงบประมาณ 2564 ภายหลังจากดำเนินกิจกรรม มีบทเรียน ที่สำคัญในการให้บริการวิชาการ โดยการดำเนินการให้บริการวิชาการในครั้งนี้ ได้ดำเนินการเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ของการให้บริการ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า เนื่องจากมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดเป็นระยะเวลานาน ทำให้การดำเนินกิจกรรมในระยะต่อไป ควรเพิ่มหรือลดปัจจัยนำเข้าด้านนักศึกษา อาจารย์ และหน่วยงานที่มามีส่วนร่วมตามบริบทที่เหมาะสมของชุมชนตำบลดอนตะโก

กระบวนการ เนื่องจากมีสถานการณ์โควิดเป็นระยะเวลานาน ทำให้การดำเนินกิจกรรมในระยะต่อไป เมื่อพิจารณากระบวนการทำกิจกรรม มีความเพียงพอในตำบลดอนตะโกและควรมีการประเมินสภาพการณ์ และบริบทปัญหาของผู้รับบริการ และวางแผนรูปแบบการดูแลให้ตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม

ผลลัพธ์ของการให้บริการ

1. ผลที่เกิดกับประชาชน ทำให้ผู้สูงอายุ มีสมรรถนะในการดูแลตนเองที่ดี และสามารถดูแลตนเองได้ในระยะยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. ผลที่เกิดกับชุมชน การส่งเสริมสุขภาพและดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ทำให้ชุมชนดอนตะโก เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง เนื่องจากประชาชนมีสมรรถนะในการดูแลตนเองที่ดี ลดปัญหาการพึ่งพิงจากบุคลากรสาธารณสุข
3. ผลที่เกิดกับนักศึกษา พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
4. ผลที่เกิดกับอาจารย์ ได้เรียนรู้กระบวนการและรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้มองเห็นถึงปัญหาในการเข้าถึงระบบสุขภาพหรือข้อจำกัดในชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งจะนำมาช่วยพัฒนาระบบการดูแล เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น
5. ผลที่เกิดกับวิทยาลัย ได้รับการยอมรับจากชุมชน ในฐานะแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการ ที่สามารถเข้าถึงชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างเครือข่ายวิชาการกับหน่วยงานภายนอก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการให้บริการวิชาการแบบบูรณาการสหสาขาวิชาชีพ เพื่อสุขภาวะที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชนดอนตะโก

ปัญหาอุปสรรคที่ท้านพบ

เนื่องจากการให้บริการผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและเป็นไปตามที่คาดหวัง อาจต้องมียุทธศาสตร์ระยะเวลาในการติดตามและประเมินผลของการดูแลเป็น

ระยะ ซึ่งภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด อาจทำให้การติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวังมากนัก

แนวทางแก้ไข

มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายหลังจากได้รับการบริการวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดในการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

.Next step การให้บริการวิชาการแบบบูรณาการแบบสหสาขา ระยะสั้น และระยะยาว

แนวทางการการดำเนินงานกิจกรรมบริการวิชาการในระยะต่อไปเสนอแนะให้มีการระบุในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 ระยะสั้นควรมีแนวทางพัฒนารูปแบบกิจกรรมการให้ความรู้ และสื่อการให้ความรู้ อีกทั้งภาพอนาคตระยะเวลา 3 ปี งบประมาณ 2565 ถึง 2568 ควรมีแนวแผนงานทางการทำกิจกรรมโครงการเชิงรุกทั้งประเมินสภาพ ให้การดูแลแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งการที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งควรมีการจัดกิจกรรมการบูรณาการที่มีภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมและจัดให้มีระบบการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง
